

e-ISSN: 2651-3595

kalemlname

10. Yıl

Kırıkkale Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi

10/20
Aralık 2025

DergiPark
AKADEMİK
SÖBIAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL
SIA
Scientific Indexing Services

EBSCOhost
Academic
Resource
Index
ResearchBib

Kırıkkale Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi

e-ISSN: 2651-3595

Cilt [Volume]: 10

Sayı [Issue]: 20

Aralık [December] 2025

Dergi Eski Adı: Kırıkkale İslami İlimler Fakültesi Dergisi (KİİFAD)

(Eski ad altında yayımlanan sayılar: 2016, Cilt:1 Sayı:1-2; 2017, Cilt:2 Sayı:3-4; 2018, Cilt:3 Sayı:5)

Eski e-ISSN: 2547-9504

Previous Title: *The Journal of Kırıkkale Islamic Sciences Faculty*

(Year Range of Publication with Former Title: 2016-2018 Vol:1, No:1-Vol: 3, No:5)

Former e-ISSN: 2547-9504

Kapsam: Sosyal Bilimler-Dinî Araştırmalar

Scope: Social Sciences-Religious Studies

Periyot: Yılda 2 Sayı (Haziran & Aralık)

Period: Biannually (June & December)

Yayın Dili: Türkçe, İngilizce, Arapça, Almanca

Publication Language: Turkish, English, Arabic, German

Kalemlname, yılda iki sayı yayımlanan uluslararası bilimsel ve hakemli bir dergidir.

Kalemlname is an international peer-reviewed academic journal published twice a year.

Makaleler; Türkçe-İngilizce başlık, öz (en az 150 kelime), anahtar kelimeler (en az 5 kavram), İngilizce özet (en az 200 kelime) ve İSNAD Atıf Sistemi'ne uygun olarak hazırlanan kaynakça içerir.

Articles contain an Turkish-English title, an abstract (at least 150 words), keywords (at least 5 concepts), a summary (at least 200 words), and a bibliography prepared with the ISNAD.

Kırıkkale Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi

kalemname

10. Yıl

Kırıkkale University The Journal of Faculty of Islamic Sciences

Almanya’da Hafızlık Eğitimi ve Hafızlık Yarışmaları (IGMG Örneği)*

Abdurrahman Enes BOZKURT

Arş. Gör.

Kırıkkale Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

Temel İslam Bilimleri Bölümü

Kur’an-ı Kerim Okuma ve Kıraat İlmî Anabilim Dalı

Kırıkkale, Türkiye

eneshtc@gmail.com

orcid.org/0009-0003-5979-5928

Yazarlık Katkısı: %100

Öz

Bu çalışma, Almanya’daki İslam Toplumu Millî Görüş (IGMG) camilerinde ve hafızlık kurslarında yürütülen hafızlık konseptin ortaya çıkışını, mevcut durumunu ve Avrupa Hafızlık Yarışmaları’nı incelemektedir. Türkiye-Almanya İşgücü Antlaşması sonrasında Almanya’ya yönelik Türk göçü yoğunlaşmıştır. Zamanla ülkede yaşayan azınlıklar olarak millî ve manevi değerlerini muhafaza etme ihtiyacı hasıl olmuştur. Bu ihtiyacı gidermek için IGMG, 1967 yılında ilk teşkilatlanmasını gerçekleştirmiştir. Camiler etrafında oluşan bu kurumun ilk hedefi genel dinî değerlerinin korunmasıdır. Zamanla, hafızlık eğitimi daha sistemli ve kurumsal bir yapıya kavuşturulmuştur. Başta, bireysel başlayan hafızlık çalışması kurumsal kimlik kazanıp ivme kazanmıştır. Bugüne bakıldığında, IGMG bünyesinde kurulmuş olan yüz üç hafızlık kursu ve iki binden fazla öğrencisiyle insanların dinî hayatlarına ciddi katkı sunmaktadır. İlk Avrupa Hafızlık Yarışması, 1985 yılında Kur’an Tilaveti Yarışması’yla birlikte başlatılmış ve dört yıl boyunca eş zamanlı olarak devam etmiştir. Hafızlık Yarışması’na katılımcı sayısının azalmasıyla hafızlık yarışması inkıtaya uğramıştır. Hafızlık eğitimin gelişme ve yayılmasının neticesinde 2023’ten itibaren bağımsız bir şekilde Avrupa Hafızlık Yarışması başlatılmıştır. Sonuç olarak, tıpkı ülkemizde olduğu gibi Almanya’da da Müslümanların -özellikle de ülkemiz kökenli Müslümanların- zor şartlara rağmen hafızlık geleneğini yaşatmaya kararlılıkla devam ettikleri görülmüş, bu gayretlerin son derece başarılı neticeler doğurduğu tespit edilmiştir.

Değerlendirme:

2 Dış Hakem (Çift Taraflı Körleme)

Benzerlik Taraması:

Bu makale, intihal.net ve turnitin.com ile taranmıştır. İntihal içermediği tespit edilmiştir.

Etik Beyan:

Bu makalenin hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulmuştur.

Tarafsızlık:

Makalenin yayın sürecinin tüm aşamalarında bilimsel tarafsızlık ilkelerine sadık kalınmıştır.

Çıkar Çatışması:

Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman:

Herhangi bir fon, hibe veya başka bir destek alınmamıştır.

Etik Bildirim:

kalemlnamedergi@gmail.com

Lisans:

CC BY-NC 4.0

Yayıncı:

Kırıkkale Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

Atıf:

Bozkurt, Abdurrahman Enes. “Almanya’da Hafızlık Eğitimi ve Hafızlık Yarışmaları (IGMG Örneği)”. *Kalemlname Dergisi* 10/20 (Aralık 2025), 231-245.

Anahtar Kelimeler

Kıraat, Kur’an-ı Kerim, Eğitim, Hafızlık, Almanya, IGMG.

*Bu makale, Prof. Dr. Mehmet Ünal danışmanlığında hazırlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Hifz Education and Hifz Competitions in Germany (IGMG Example)*

Abdurrahman Enes BOZKURT

Res. Asst.

Kırıkkale University Faculty of Islamic Sciences

Department of Basic Islamic Studies

Kırıkkale, Türkiye

eneshtc@gmail.com

orcid.org/0009-0003-5979-5928

Authorship Contribution: 100%

Abstract

This study examines the emergence, current state, and development of the Qur'an memorization concept, as well as the European Qur'an Memorization Competitions conducted in the mosques and Qur'an memorization courses of the Islamic Community Millî Görüş (IGMG) in Germany. Following the Turkey-Germany Labor Agreement, Turkish migration to Germany intensified. Over time, as a minority population living in the country, Muslims felt the need to preserve their national and spiritual values. To meet this need, the IGMG established its first organizational structure in 1967. The primary goal of this institution, which was formed around mosques, was to preserve fundamental religious values. Gradually, Qur'an memorization education became more systematic and acquired an institutional framework. Initially carried out on an individual basis, Qur'an memorization gradually gained both institutional identity and momentum. Today, IGMG has established one hundred and three Qur'an memorization courses and, with more than two thousand students, makes a significant contribution to the religious life of Muslims. The first European Qur'an Memorization Competition was launched in 1985, together with the Qur'an Recitation Competition, and continued concurrently for four years. Due to a decrease in the number of participants, the Qur'an Memorization Competition was eventually discontinued. As a result of the development and expansion of Qur'an memorization education, the European Qur'an Memorization Competition has been held independently since 2023. In conclusion, as in Turkey, it has been observed that Muslims in Germany -particularly those of Turkish origin- have continued to uphold the tradition of Qur'an memorization with determination despite challenging circumstances, and that these efforts have yielded remarkably successful outcomes.

Reviews:

Two External Reviews (Double-blind)

Plagiarism Checks:

The article was checked with intihal.net and turnitin.com and found to be free of plagiarism.

Ethical Statement:

This article was prepared in accordance with scientific and ethical principles.

Impartiality:

Scientific impartiality was maintained throughout all stages of the publication process.

Conflicts of Interest:

No conflict of interest was declared.

Funding:

No funding, grant, or other support has been received.

Complaints:

kalemlnamedergi@gmail.com

Licence:

CC BY-NC 4.0

Publisher:

Kırıkkale University Faculty of Islamic Sciences

Cite as:

Demirbaş, Servet. "Hifz Education and Hifz Competitions in Germany (IGMG Example)". *Kalemlname Journal* 10/20 (December 2025), 231-245.

Keywords

Qira'at, Qur'an, Education, Hifz, Germany, IGMG.

*This article is derived from the master's thesis prepared under the supervision of Prof. Dr. Mehmet Ünal.

Giriş

30 Ekim 1961 tarihinde, Türkiye ile Batı Almanya arasında Türkiye-Almanya İşgücü Anlaşması imzalanarak Almanya’ya Türk göçü başlamıştır.¹ Aradan altmış dört yıl geçmiş ve bu süre içerisinde ülkelerine geri dönmeyen Türkler, dört kuşaktır Almanlar ile bir arada yaşamaktadır. 1973 yılında Avrupa’da yürürlüğe giren aile birleşimi yasasıyla birlikte, tüm göçmen unsurlar ve Türkler ailelerini Avrupa’ya getirmeye başlamıştır. Bu sebeple, ülkede azınlık olarak yaşayan Türklerin hem kendilerinin hem de ailelerinin millî ve manevi değerlerini muhafaza etme ihtiyacı doğmuştur. Bu ihtiyacı gidermek için de Türkiye Cumhuriyeti Devleti’ne bağlı Diyanet İşleri Türk-İslam Birliği (DİTİB), İslam Toplumu Millî Görüş (IGMG) ve Avrupa Türk-İslam Birliği (ATİB) gibi teşkilatlar kurulmuştur.² Almanya’nın seksen üç milyonluk nüfusunun beş buçuk milyonunu Müslümanlar, bunların iki buçuk milyonunu ise Türkler oluşturmaktadır.³ Almanya’da yaklaşık iki bin beş yüz cami bulunmakta olup bunların yarısı DİTİB ve IGMG’ye aittir.⁴ Camiler çevresinde teşekkül eden bu kurumların ilk aşamadaki hedefleri, genel dinî değerlerin muhafazasıdır. Bu amaçla, eğitim kurumlarında Kur’an, hadis ve temel dinî bilgiler esas alınarak çeşitli eğitimler verilmektedir. Hafızlık gibi ciddi ihtisas gerektiren eğitim oluşumları ise, yeni yeni başlamıştır. Dolayısıyla, İslami ilimler açısından son derece önemli olan hafızlık eğitimi, bu müesseselerde öncelikli bir konumda olmamış, ikinci planda kalmıştır. Bununla beraber, şartların zorluğuna rağmen Müslümanlar, hafızlık geleneğini yaşatmak için büyük bir gayret göstermiş; bu gayretin sonucu olarak bugüne kadar yüzlerce hafız yetiştirmiştir. Tespitlere göre, Almanya’da ilk hafızların yetişmesi, 1977 yılında Türkiye’deki görevinden emekli olan Vezirköprülü Kurra Hafız Halit Tanrıver, IGMG’ye bağlı Neumünster Fatih Camisi’ne imamlik görevini yürütmek üzere gelmesiyle başlamıştır.⁵ Bu çalışmada, Türk kökenli kuruluşlar arasında hafızlık eğitimi alanında kurumsallaşma düzeyi yüksek olan İslam Toplumu Millî Görüş (IGMG) ele alınmış; kurumun tanıtımı, yürüttüğü hafızlık eğitiminin incelenmesi ve elde edilen tespitlerin değerlendirilmesiyle, tüm bu unsurların diğer kuruluşlara örneklik teşkil etmesine imkân sağlayacak bir zemin ortaya konmuştur.

1. Hafızlık Kavramı

Hafız kavramı, ezeli ve ebedî olan Kur’an-ı Kerim’in dili Arapça ’da “h-f-z” kökünden türetilmiş bir isimdir ve “ezberlemek, korumak, saklamak, sırrı muhafaza etmek” anlamlarına gelmektedir. Sözlükte “hafız” kelimesi, “Kur’an ve hadisi ezberleyen kimse” ile “açık ve doğru yol” anlamlarını taşımaktadır.⁶ Toplumda “hafız” kelimesi, genellikle Kur’an’ı tamamen ezberlemiş kimseleri ifade etmek için kullanılmaktadır. Kur’an-ı Kerim’de “hafız” kelimesi, farklı türev ve anlam biçimleriyle kırk iki ayette kullanılmıştır.⁷ Kur’an’da Allah’a nispetle “hafız” (حَفِيز) kelimesi, “koruyan, gözeten ve muhafaza eden” anlamlarıyla üç yerde sıfat olarak;⁸ “hâfiz” (حَافِظ) kelimesi ise, “koruyucu ve

¹ Erhan Acar, “1960-1965 Döneminde Türkiye’den Almanya’ya İşçi Göçleri”, *Troy Academy International Journal of Social Sciences* 8/1 (2023), 42-46.

² Eren Alper Yılmaz, “1960’lardan Günümüze Almanya’daki Türk Göçmenlerin Durumu ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti Tarafından Desteklenen Türk Diasporası”, *Giresun Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* 9/2 (2023), 162-167.

³ Deutsche Islam Konferenz (DIK), “Daten und Fakten über den Islam in Deutschland” (Erişim 19 Ekim 2025).

⁴ Deutsche Islam Konferenz (DIK), “Wer predigt den Islam in Deutschland?” (Erişim 19 Ekim 2025).

⁵ Coşkun Kahraman, *Avrupa’da Hafızlık Eğitimi ve Kur’an Tilaveti Yarışmaları (IGMG Örneği)* (İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans, 2017), 45.

⁶ Ebû Nasr İsmail b. Hammad el-Cevherî, *es-Sıhâh*, thk. Şihabüddin Ebû Amr (Beyrut: Dâru’l-Fikr, 1998), 1/224.

⁷ Muhammed Fuad Abdülbakî, *el-Mu’cemü’l-müfrehes*, (Kahire: Dâru’l-Hadîs, 2001), 254-255.

⁸ Hûd, 11/57.; Sebe, 34/51.; Şûrâ, 42/6.

himaye eden” anlamlarıyla Allah’ın güzel isimlerinden biri olarak yine üç ayette⁹ zikredilmiştir.¹⁰

Hafız terimi yerine, hâmil kelimesinin kullanıldığı da vakidir. Allah Resulü’nün bir hadis-i şerifinde yer alan, Kur’an’ı ezberleyip unutmayan “hâmilü’l-Kur’ân” a duyulan saygının dolaylı olarak Cenab-ı Allah’a gösterilen saygı anlamına geldiğine dair ifadelere kaynaklarda rastlanmaktadır.¹¹ Bazı hadis-i şeriflerde ise, kelimenin çoğulu olan “hameletü’l-Kur’ân” ifadesi geçmektedir.¹² Kur’an ile iştigal eden kimseler için, bazı hadis kaynaklarının “Fezâ’ilü’l-Kur’ân” bölümlerinde “ehlü’l-Kur’ân” ve “şâhibü’l-Kur’ân” ifadelerinin kullanıldığı da görülmektedir.¹³

1.1 Hafızlığın Önemi

Bir Müslümanın, namazın rükünlerinden biri olan kıraati yerine getirecek kadar Kur’an-ı Kerim’den bir bölümü ezberden okuyabilmesi farz-ı ayındır. Namazda okunacak âyet miktarı hususunda mezhepler arasında görüş farklılıkları mevcuttur. Mâlikî¹⁴, Şâfiî¹⁵ ve Hanbelî¹⁶ mezheplerine göre, Fatiha suresinin ezbere bilinmesi farz-ı ayındır; Hanefî¹⁷ mezhebine göre ise, en az üç âyet veya üç âyet uzunluğunda bir âyetin ezbere okunmasıyla bu farz-ı ayn yerine getirilmiş olur. Hafızlık, yani yüce Kur’an’ı baştan sona ayet ayet ezberlemek, ümmet-i Muhammed’e farz-ı kifaye kılınmıştır.¹⁸

İlk hafız olan Hz. Peygamber’den bu yana, Kur’an-ı Kerim gönülden gönüle aktarılmış ve titizlikle muhafaza edilmiştir. Başta Allah Resulü olmak üzere, İslâm âlimleri Kur’an’ı ezberlemeyi teşvik etmişlerdir. Bu hususta, çeşitli hadis-i şerifler bulunmaktadır.¹⁹ İslam âlimlerine baktığımızda, başta İmam Şâfiî (ö. 204/820) olmak üzere, Kur’an’ı ezberleyenlerin şanının yüce olduğunu ifade ettikleri görülmektedir.²⁰ Endülüs’ün yetiştirdiği âlimlerden İmam Kurtubî (ö. 671/1273), Kur’an’ı ezberleyen kimsenin, ezberlemeyene kıyasla mertebesinin daha üstün olacağı kanaatindedir.²¹ İmam Nevevî (ö. 676/1277), duasında; Kur’an’ı okuyan, gönülden iman eden ve onunla amel edenlerin zümresine dâhil olmayı; o zümrede bulunanlara karşı sevginin hiç eksilmemesini, onlarla birlikte haşredilip kıyamet gününde aynı sancak altında olmayı Allah’tan niyaz etmiştir.²² Bu dua, hafızlığın önemini bir kez daha vurgulamaktadır. Din eğitimi tarihine bakıldığında, İslam âlimleri, İslami ilimleri tahsil etmek isteyen talebelerin öncelikle Kur’an-ı Kerim’i ezberlemelerini

⁹ Yûsuf, 12/64.; Hicr, 15/9.; Enbiyâ, 21/82.

¹⁰ Yaşar Kurt, “Kur’an’ın Korunmasında Hâfızlık Müessesesi” *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 11/22, (Şubat 2012), 230.

¹¹ Ebû Dâvûd Süleyman b. Eş’as es-Sicistânî, *es-Sünen*, thk. Muhammed Avvame, (Cidde: Dâru’l-Kable li’s Sekâfeti İslâmiyye, 1998), Edeb 20.

¹² Ebû Muhammed Abdullah b. Abdurrahmân ed-Dârimî, *Sünen* (Beyrut: Dâru’l-Kitâbi’l-Arabî, 1407H.), “Rûyâ”, 13; “Fedâilü’l-Kur’ân”, 33; Ebû’l-Kâsım Süleymân b. Ahmed et-Taberânî, *Mu’cemu’l-kebîr* (Musul: Mektebetü’l-Ülûm ve’l-Hikem, 1983), 11/125.

¹³ Nebi Bozkurt, “Hafız”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1997), 15/75.

¹⁴ Ebû Abdullah Muhammed b. Abdüsselam Sahnûn, *el-Müdevvenetü’l-kübrâ*, (Beyrut: Dâru Sâdır, ts.), 1/163.; Ebû Ömer Yusuf b. Abdullah İbn Abdilber el-Kurtubî, *el-İstizkâr*, (Beyrut: Dâru’l-Kütübi’l-İlmiyye, 1421), 1/446.

¹⁵ Ebû Abdullah Muhammed b. İdrîs Şâfiî, *el-Üm*, (Beyrut: Dâru İhyâi’t-Türâsi’l-Arabî, 1422/2001), 1/305.; Ebû Zekerîyya Yahya b. Şeref ed-Dimeşkî Nevevî, *el-Mecmu’*, (Beyrut: Dâru’l-Fikr, ts.), 3/221.

¹⁶ Ebû Muhammed Abdullah b. Ahmed İbn Kudâme el-Makdisî, *el-Muğnî fî fihhi’limâm Ahmed b. Hanbel eş-şeybânî*, (Beyrut: Dâru’l-Fikr, 1405), 2/381.

¹⁷ Ebû Bekir Şemsü’l-eimme Muhammed b. Ahmed Serahsî, *el-Mebsût*, (Kahire: Matbaatü’s-Saade, 1331), 1/221.; Ebû Bekir Alaaddin b. Mesud b. Ahmed Kâsânî el-Hanefî, *Bedâiu’s-sanâi’*, (Beyrut: Dâru’l-Kütübi’l-İlmiyye, 1418), 1/296.; Ebû’l-Hasan Burhaneddin Ali b. Ebû Bekir Merginânî, *el-Hidâye*, (Beyrut: Dâru İhyâi’t-Türâsi’l-Arabî, ts.), 1/55.

¹⁸ Celaledin Abdurrahman es- Suyutî, *el-itkan fî ulûmi’l-kur’an*, (Dimaşk: Dar’ul Mustafa, 2008), 1/264.

¹⁹ bk. İsmail Karaçam, *Kur’an-ı Kerîm’in Faziletleri ve Okunma Kâideleri* (İstanbul: İFAV, 2009).

²⁰ Kadî İyâz b. Mûsa, Ebu’l-Fazl el-Yehsibî, *el-İlmâ’ ilâ ma’rifeti usûli’r-rivâye ve takyîdi’s-semâ’*; thk. Ahamd Şaqr (Kahire -Tunus: Dâru’t-Turâs-el-Mektebetü’l- ‘Atika, 1379/1970), 221.

²¹ Ebû’l-Fadl Ahmed b. Ali İbn Hacer el-Askalânî, *Fethu’l-bârî şerhu Sahîhi’l-Buhârî*, (Beyrut: Dâru’l-Marife, 1426), 6/219.

²² Ebû Zekerîyya Yahya b. Şeref Nevevî ed-Dimeşkî, *et-Tibyan fî âdâbi hameleti’l-Kur’an*, (Beyrut: Dâru’l-Fikr, ts.), 230.

uygun görmüşlerdir. İlim tahsiline başlayan kimselere, küçük yaşlarda Kur’an’ı ezberlemesi öğütlenmiştir.²³ Günümüzde, özellikle İslami İlimler ve İlahiyat fakültelerinin lisansüstü öğrenci alımlarında adayların hafız olup olmadığının sorulması ve hafız olanların ezberlerinin kontrol edilmesi, hafızlık eğitimine hâlâ büyük önem verildiğini göstermektedir.

2. İslam Toplumu Millî Görüş (IGMG-Islamische Gemeinschaft Millî Görüş e.V.)

İslam Toplumu Millî Görüş (Islamische Gemeinschaft Millî Görüş e.V.-IGMG); kendi tanımlarıyla dinî, sosyal ve kültürel hizmetler veren İslami bir cemaat ve sivil toplum kuruluşudur. Bundan hareketle, kuruluşun ilk amacı; Müslümanların dinlerini öğrenmeleri, öğretmeleri, yaşamaları ve bunu nesilden nesile aktarabilmeleri için çeşitli hizmetler sunmaktır. Müslümanları kültürel, toplumsal ve siyasal alanlarda temsil etme görevini üstlenerek, temel haklarının korunması için çalışmalarda bulunmakta; Kur’an ve sünnet çizgisini koruyarak Müslümanların millî ve mânevî değerlerini muhafaza etmeye gayret göstermektedir.²⁴ Ümmet şuuru ile hareket etmeyi hedefleyen IGMG, tüm insanlığa karşı sorumluluğunun bilinciyle, her daim mazlumun ve mağdurun yanında yer almayı şiar edinmiştir.²⁵

2.1. IGMG’nin Kuruluşu ve Tarihî Süreci

IGMG, Almanya özelinde ve genel olarak Avrupa’da, dinî, kültürel ve sosyal alanlarda teşkilatlanmış ilk kurum statüsüne sahiptir. İlk teşkilatlanmasını 1967 yılında Berlin’de bir cami açarak gerçekleştiren kurum, bu dönemde “Türk Birliği” adını kullanmıştır. Daha sonra kurumun ismi “Türk İslam Birliği” olarak değiştirilmiş ve Türkiye Cumhuriyeti Diyanet İşleri Başkanlığı aracılığıyla bölgeye din görevlileri gönderilmiştir. 1977 yılında ise, “Türk” ibaresi kaldırılarak kurumun adı “İslam Birliği” olarak değiştirilmiştir. 1985 yılında Avustralya, Kuzey Amerika ve Avrupa’nın tamamında teşkilatlanarak adını “Avrupa Millî Görüş Teşkilatları (AMGT)” olarak değiştirmiştir. 1994 yılında, genel merkezinin Almanya’nın Köln şehrinde bulunması ve Almanca tercümesinde “İslam” ibaresinin yer alması amacıyla kurumun adı bugünkü hâlini alarak “İslam Toplumu Millî Görüş” (Islamische Gemeinschaft Millî Görüş e.V.-IGMG) olarak değiştirilmiştir.²⁶

Günümüzde IGMG, yediden yetmişe herkese hizmet veren Ana Teşkilat, Kadınlar Teşkilatı, Gençlik Teşkilatı ve Kadınlar Gençlik Teşkilatı ile birlikte, iki bin beş yüzü aşkın şubeye sahiptir. Amerika, Avustralya, Japonya, Türkiye, Kanada ve Kırgızistan’ın yanı sıra Avrupa’nın büyük bir bölümünde hizmet veren IGMG; üçü müteşebbis olmak üzere kırk dört bölge, yaklaşık yirmi bin idareci ve iki yüz bin üyeye yüz binlerce insana yönelik çalışmalarını sürdürmektedir.²⁷

2.2. IGMG’nin Genel Merkez Yapılanması

IGMG’nin en üst karar ve yönetim mercii Başkanlık Divanıdır. Başkanlık Divanı, Genel Başkan başkanlığında; Teşkilatlanma Başkanı, Genel Sekreter, Eğitim Başkanı, Mali İşler Başkanı, İrşat

²³ Hasan b. Abdurrahman Râmeihurmûzî, *el-Muhaddisü'l-fâsıl beyne'r-râvî ve'l-vâî*, (Beyrut: Dâru'l-Fikr, 1404), 188,203.; Ebû Bekir el-Hatib Ahmed b. Ali b. Sâbit el-Bağdâdî, *el-Kifâye fî ilmi'r-rivâye*, (Medine: el-Mektebetü'l-İlmiyye, ts.), 1/55.; Ebû'l-Fazl Celaeddin Abdurrahman b. Ebû Bekir Suyûtî, *Tedribu'r-râvî fî şerhi Takrîbi'n-nevevî*, (Beyrut: Dâru'l-Kitâbi'l-Arabî, 1419/1998), 2/5.; Muhammed b. İsmail el-Emir San'ânî, *Tevdîhu'l-efkâr*, (Medine: el-Mektebetü's-Selefiyye, ts.), 2/294.; Şemsüddin Muahmmmed b. Abdurrahman Sehâvî, *Fethu'l-muğîs şerhu Elfiyeti'l-hadîs*, (Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1403), 2/8.

²⁴ IGMG-İslam Toplumu Millî Görüş, *Tanıtım Kataloğu*, (Köln: IGMG, 2025), 8.

²⁵ IGMG, *Tanıtım Kataloğu*, 9.

²⁶ Necmi Uzun, *Türkiye’de İslamcı Hareket Gelişimi, İlişkileri, Ayrılıkları ve Dönüşümü* (Ankara: Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2011), 139.; Thomas Lemmen, *Islamische Vereine und Verbände in Deutschland*, (Berlin: Friedrich-Ebert-Stiftung, 2002), 40-47.

²⁷ IGMG, *Tanıtım Kataloğu*, 12.

Başkanı, Kurumsal İletişim Başkanı, Kadınlar Teşkilatı Başkanı, Gençlik Başkanı, Kadınlar Gençlik Başkanı ve Genel Başkan Danışmanlarından oluşan dokuz birim başkanıyla toplanmaktadır. Başkanlık Divanı'nda alınan kararların uygulanmasından Merkez Yürütme Kurulu sorumludur. Merkez Yürütme Kurulu ise; Başkanlık Divanı'nda bulunan üyelerle birlikte Teşkilatlanma, Genel Sekreterlik, İrşat, Eğitim ve Kurumsal İletişim birimlerinin başkan yardımcıları, Üniversiteler Başkanı, Personel, Daire ve İdari İşler Başkanı, Teftiş Başkanı, Muhasebe Başkanı, Tanıtma Başkanı, Sosyal Hizmetler Başkanı ile Hac, Umre ve Seyahat Başkanı'ndan oluşmaktadır. Söz konusu birimlerin her biri, alt birimleri ve komisyonlarıyla birlikte geniş bir kitleye hizmet etmektedir.²⁸

2.3. IGMG'nin Teşkilat Yapılanması

Genel Merkez Teşkilatı'nın çalışmaları, bölge ve şube hiyerarşisi içerisinde yürütülmektedir. Yapı, genellikle cami merkezli olup camilerde yalnızca günlük ibadetlerin yerine getirilmesiyle sınırlı kalmamakta, aynı zamanda sosyal ve eğitimsel alanlardaki hizmetler Kadınlar, Gençlik ve Kadınlar Gençlik Teşkilatları bünyesinde, ilgili grupların ihtiyaçlarına göre yürütülmektedir.

IGMG, varlığını başta Almanya olmak üzere; İsviçre, Avusturya, İsveç, Hollanda, İngiltere, Fransa, İtalya, Norveç, Danimarka, Belçika, Kanada, Amerika Birleşik Devletleri, Avustralya, Japonya, Kırgızistan, Romanya, Moldova, Ukrayna, Kıbrıs ve Türkiye'de sürdürmektedir. Yapı itibarıyla şubeler, bölge teşkilatlarına; bölge teşkilatları ise Genel Merkez'e bağlıdır. IGMG, on beşi Almanya'da olmak üzere, üçü müteşebbislik statüsünde toplam kırk dört bölge teşkilatıyla hizmet sunmaktadır. Almanya'daki bölgeler; Bremen, Hannover, Ruhr-A, Köln, Württemberg, Schwaben, Hamburg, Berlin, Kuzey Ruhr, Düsseldorf, Hessen, Rhein-Neckar-Saar, Freiburg-Donau, Güney Bavyera ve Kuzey Bavyera'dır. Fransa'daki bölgeler; Lyon, Paris, Alpes, Doğu Fransa, Güneybatı Fransa ve Güney Fransa'dır. Avusturya'da Linz, Viyana ve Arlberg olmak üzere üç bölgeyle hizmet verirken; Hollanda'da ise Kuzey Hollanda ve Güney Hollanda bölgeleriyle çalışmalarını sürdürmektedir. Yukarıda belirtilen ülkeler dışındaki diğer ülkelerde ise teşkilatlanma, tek bölge teşkilatı şeklinde yürütülmektedir.

Bölge teşkilatları, bir yandan Genel Merkez ile şubeler arasında köprü vazifesi görürken; diğer yandan kendilerine bağlı şubeleri koordine etmektedir. Bunların dışında, bölge teşkilatları özellikle irşat ve eğitim hizmetlerinin koordinasyonundan ve kültürel programların icrasından sorumludur. Genel Merkez Teşkilatı ise, tüm çalışmaları koordine ederek genel çalışma programlarını hazırlamakta ve temel konularda stratejiler belirlemektedir. Çoğu Almanya'da olmak üzere, yedi yüzü aşkın cemiyetiyle hizmet vermektedir. IGMG, cami dışında; eğitim, gençlik, öğrenci, kültür ve spor dernekleri dâhil olmak üzere iki bin beş yüz şube ve iki yüz bin üyeye sahiptir.²⁹

2.4. IGMG Bünyesinde Hafızlık Eğitimi

Mevcut veriler, IGMG camilerinde hafızlık eğitiminin 1977 yılında başladığını göstermektedir. Giriş bölümünde de geçtiği üzere, Almanya'nın kuzeyinde yer alan Neumünster şehrindeki Fatih Camisi'ne, imam-hatiplik görevi yapmak üzere Vezirköprülü Kurra Hafız Halit Tanrıver gelmiştir. Türkiye'deki görevinde yüzlerce hafızın yetişmesine vesile olan Tanrıver, lojman bulunmadığı için bir evde misafir edilmiştir. Tanrıver, misafir edildiği evin sahibi Mustafa Çağ'ın dokuz yaşındaki kızı Hafize Pakize (Çağ) Taşçı'yı, zekâsı dikkatini çektiği için babasının izniyle hafızlığa başlatmıştır.

²⁸ IGMG, *Tanıtım Kataloğu*, 13; İslam Toplumu Millî Görüş (İGMG), "Hakkımızda" (Erişim 29 Temmuz 2025).

²⁹ IGMG, *Tanıtım Kataloğu*, 17.

Tanrıver, camide hafızlık için uygun gördüğü Zeki Turhal’ı tespit etmiş ve onu hafızlığa başlatmıştır. Bu şekilde, iki yıl içerisinde biri erkek, biri de kız olmak üzere iki hafız yetiştirmiştir.

IGMG bünyesinde hafızlık eğitiminin temellerinin atılmasında, Hamburg Merkez Camii önemli bir konuma sahiptir. Hamburg Merkez Camisi’nde, 1975 yılında Kur’an eğitimi başlamıştır. Kurra Hafız Halit Tanrıver’in ilmî gayreti ve eğitimdeki başarısı dikkat çekmiş; bu nedenle 1979 yılında talebe yetiştirmek üzere Neumünster Fatih Camisi’nden Hamburg Merkez Camisi’ne görevlendirilmiştir. 1992 yılına kadar, yani Türkiye’ye temelli dönünceye kadar, Hamburg Merkez Camisi’nde görevini sürdürmüştür. Görev süresi boyunca dört binden fazla öğrenciye Kur’an eğitimi vermiştir.³⁰

1981 yılında, öğrenciler arasından seçilen kırk kişiye yatılı eğitim imkânı sunulmuştur. Buradaki ilk hedef, temel İslami ilimlerin öğretilmesidir. Üç yıl içerisinde, yetenekli olan öğrenciler arasından üç hafız yetişmiştir. Bu hafızlar; Sivas Şarkışlalı Hafız Abdülhadi Öztürk, Sivaslı Hafız Ahmet Yıldız ve 1991 yılında IGMG’yi temsilen Mekke’de düzenlenen Dünya Kur’an-ı Kerim’i Güzel Okuma Yarışması’nda birinci olan Çankırılı Hafız Mustafa Özcan Güneşdoğdu’dur. Ayrıca, Hafız Hasan Nas ile birlikte aynı kursta hafızlığa başlayan ve daha sonra eğitimini Suriye’de tamamlayan bir öğrenciyle birlikte, Tanrıver toplamda altı hafız yetiştirmiştir.

Bu dönemin ardından, üç ay süreyle görevlendirilen Hafız Ömer Keskin, on bir yaşındaki Mustafa Kaya Çalışkan’ı hafızlığa başlatmıştır. Talebenin velileri, hac ibadetini yerine getirmek üzere gittiklerinde; çocuklarını bırakacak uygun bir yer bulamadıklarından, onları camiye yatılı olarak emanet etmişlerdir. Ancak hac ibadetinden dönmeden önce, söz konusu öğrenci, kırk üç gün içinde hafızlığını tamamlamıştır.³¹ Buna benzer başka istisnai örnekler de bulunmaktadır; ancak çalışmanın hacmi açısından bu örnekler burada ele alınmamıştır.

Zamanla hafızlık eğitimi hem kapsam hem de nitelik bakımından belirgin bir ilerleme kaydetmiştir. Önceleri daha çok ferdî düzeyde yürütülen hafızlık eğitiminin daha planlı ve profesyonel bir yapıya kavuşturulması amacıyla, 2014 yılında IGMG İrşat Başkanlığı tarafından bir “Hafızlık Konsepti” oluşturulmasına karar verilmiştir. Merkezi, Genel Merkez’de olmak üzere; biri Genel Merkez çalışanlarından, diğeri ise bölgelerde hafızlık konusunda bilgi ve tecrübe sahibi hocalardan oluşan beş kişilik bir “Hafızlık Takip Komisyonu” kurulmuştur. Kurulan bu komisyon, bölgelerde devam eden veya yeni açılacak hafızlık kurslarının, hazırlanan konseptte uygunluğunu değerlendirerek raporlar hazırlamaktadır. Kursların denetlenmesi ile bilgi ve tecrübe aktarımından bu komisyon sorumlu tutulmuştur.³² Bu konsept çerçevesinde hafızlık eğitimi vermek isteyen bir cemiyetin, öncelikle kendi bünyesinde beş kişiden oluşan bir “Hafızlık Komisyonu” kurması gerekmektedir. Bu komisyonun üyelerinin, Kur’an eğitimi konusunda bilgi ve tecrübe sahibi olmaları tercih edilmektedir. Kurs müdürünün hafız olması istenmektedir. Hocaların ve çeşitli hizmetlerde görev alacak kişilerin tespiti ve görevlendirilmesi, öğrencilerin okul derslerinin aksamaması için onlara bu derslerde yardımcı olacak üniversite öğrencilerinin ayarlanması, spor ve gezi faaliyetlerinin düzenlenmesi, eksilen komisyon üyelerinin yerine yeni atamaların yapılması kursun maddi ihtiyaçlarının karşılanması ve öğrencilerin kursa ulaşımının sağlanması gibi görevler, kurulan bu komisyonun sorumluluğu altındadır.³³

³⁰ Kahraman, *Avrupa’da Hafızlık Eğitimi*, 45.

³¹ Kahraman, *Avrupa’da Hafızlık Eğitimi*, 46.

³² Kahraman, *Avrupa’da Hafızlık Eğitimi*, 51.

³³ Kahraman, *Avrupa’da Hafızlık Eğitimi*, 53, 54.

Konseptin ikinci aşaması, uygun bir mekânın bulunması ya da oluşturulmasıdır. Hem öğrencinin hem de öğreticinin ihtiyaçlarını karşılayan, temiz ve ferah bir mekânın bulunması temel bir gerekliliktir. Kurulacak mekânın, alınacak öğrencilerin cinsiyetlerine ve yaş gruplarına uygun olması en temel husustur. Ayrıca, hafızlık programına uygun bir sınıf sisteminin oluşturulması da bu açıdan zorunludur.

Üçüncü adım, öğrenci velilerinin bu sürece hazırlanmasıdır. Hafızlık sürecinin, velilerden maddî ve manevî fedakârlıklar gerektirdiği hususunda bilgilendirme yapılmaktadır. Alışılmış bir yaşam standardından, çeşitli güçlükler içeren hafızlık sürecine geçişte karşılaşılabilecek zorluklar üzerinde durulmakta ve bu hususlar velilere aktarılmaktadır. Bu kolay olmayan süreçte, velilerin çocuklarını daha yakından gözlemlemeleri, onlara psikolojik destek sağlamaları ve bu tedrisattan geçen hocalara güven duymaları süreci kolaylaştırmaktadır.³⁴

Dördüncü aşama ise, öğrencilerin hafızlık eğitimine hazırlanmasıdır. Hafızlık eğitimi için en uygun yaş aralığının altı ile on bir yaş arası olduğu düşünülmektedir. Hafızlık eğitimi, yalnızca ezber gücüyle değil; aynı zamanda dikkat, süreklilik ve zihinsel dayanıklılık gibi becerilerle de yakından ilişkilidir. Bu nedenle, eğitime başlamadan önce çocukların bilişsel kapasiteleri, motivasyon düzeyleri ve hafızlık eğitimine uygunluklarının titizlikle değerlendirilmesi gerekmektedir. Hafızlık Takip Komisyonu'nun, bu süreçte yer alan her öğrenciyi belirtilen tüm aşamalarda düzenli olarak takip etmesi gerekmektedir. Bu aşamalar şunlardır: 1) hafızlık hazırlık öncesi, üç aylık çalışma sınıfına giriş, 2) hafızlık hazırlık bölümüne giriş, 3) hafızlık ezber bölümüne giriş, 4) birinci hizip sonu, 5) ikinci hizip sonu, 6) üçüncü hizip sonu ve 7) dördüncü hizip sonu aşaması. Komisyonun bu aşamalarla her bir öğrenciyi yedi kez kontrol etmesi gerekmektedir. Bu sayede, öğrenciye öz güven kazandırılarak sürece daha rahat uyum sağlaması hedeflenmektedir.³⁵

Hafızlık yapan öğrencilere belirli bir ezber yöntemi öğretilmektedir. Ezber sürecine başlamadan önce, öğrenci ezberleyeceği sayfayı bir kâriden dinlemektedir. Ardından çalışmaya sayfa bütünlüğü içerisinde başlamaktadır. Öğrenci, öncelikle sayfayı tertîl üzere bir kez sessiz, ardından bir kez sesli olarak yüzünden okumaktadır. Daha sonra aynı sayfayı tedvîr üzere bir kez sessiz, bir kez de sesli biçimde okumaktadır. Son aşamada ise hadr üzere bir kez sessiz, bir kez de sesli olarak okumaktadır. Bu aşamalar sonucunda öğrenci sayfaya aşinalık kazandıktan sonra, ezberlenecek ayetlere tek tek yoğunlaşmaktadır. Her bir ayet, sırasıyla beşer defa tedvîr (sessiz), tedvîr (sesli), hadr (sessiz) ve hadr (sesli) biçiminde yüzünden okunarak ezberlenmektedir. Gerek duyulması hâlinde tekrar sayıları öğrencinin ihtiyacına göre değiştirilebilmektedir. Ezber çalışmasına sayfanın başından veya sonundan başlanabilmekte; ayetlerin uzun olması durumunda ara duraklarla ezber yapılmaktadır. İkinci ayet ezberlendiğinde, öğrenci ilk ayeti de tekrar ederek birleştirmekte ve bu süreç sayfa tamamlanıncaya kadar devam etmektedir. Tüm ayetlerin ezberlenmesinin ardından, sayfanın bütünü sesli olarak okunarak ezber pekiştirilmektedir.³⁶

IGMG'nin hafızlık eğitimine yönelik oluşturduğu sistem, Avrupa'da yetişen genç nesillerin dinî ve akademik başarıları açısından dikkat çekici sonuçlar vermektedir. Almanya'da doğup büyüyen ve hafızlık eğitimini yine Almanya'da tamamlayan Yunus Emre Yanaz, Kartal Anadolu İmam Hatip Lisesi'nde öğrenim görmüş ve lise yıllarında düzenlenen İmam Hatip Liseleri Arası

³⁴ Kahraman, *Avrupa'da Hafızlık Eğitimi*, 54-56.

³⁵ Kahraman, *Avrupa'da Hafızlık Eğitimi*, 56-58.

³⁶ Kahraman, *Avrupa'da Hafızlık Eğitimi*, 56, 57.

Türkiye Hafızlık Yarışması'nda birinci olmuştur. Bu başarısıyla, söz konusu sistemde yetişen öğrencilerin önde gelen örneklerinden biri hâline gelmiştir.³⁷

IGMG kurumlarında hafızlık eğitimi tamamlayan hafız adaylarının, bir veya iki gün süresince Kur'an-ı Kerim'i baştan sona ezbere okuyarak cemaate dinlettikleri belirli zamanlar ve mekânlar bulunmaktadır. Elde edilen bilgilere göre, bu uygulamanın ilk örneği, 10 Nisan 2021 tarihinde Almanya'nın Kuzey Ren-Vestfalya eyaletine bağlı Duisburg şehrinde, IGMG'ye ait Mevlânâ Cami Hafızlık Kurumu'nda gerçekleştirilmiştir. Bu törende, on iki yaşındaki Hafız Muhammed Talha Kurt, iki buçuk yıl süren eğitimin ardından hafızlığını tamamlamıştır. COVID-19 pandemisi döneminde gerçekleştiği için bu hatim, IGMG'ye ait Camia TV stüdyosunda canlı yayında icra edilmiştir. Saat 09.00'da başlayan program, akşam saat 20.30'a kadar devam etmiştir. Hafızın hocası Hafız Talip Toklu'nun gözetiminde, her dört cüzün ardından kısa aralar verilmiştir. Hafız Muhammed Talha Kurt'a, IGMG Genel Başkanı Kemal Ergün tarafından teşekkürün ve takdirin bir nişanesi olarak bir ödül takdim edilmiştir. Hafız Muhammed Talha Kurt, bu ödülü IGMG'ye bağlı bir yardım kuruluşu olan Hasene International e.V. aracılığıyla yetim ve öksüzlere bağışlamıştır.³⁸

15-16 Şubat 2025 tarihlerinde, Köln bölgesine bağlı Brühl Cami Külliyesi'nde sabah ve yatsı namazları arasında, 14 ayda hafızlığını tamamlayan Hafız Mustafa Karabulut, hafızlık hocası Kurra Hafız Ekrem Sarıtaş'ın gözetiminde, cemaatin huzurunda Kur'an-ı Kerim'i baştan sona ezbere okuyarak hatmetmiştir. Programın sonunda kendisine bir cumhuriyet altını, özel olarak hazırlanmış bir Kur'an-ı Kerim ve bin avro tutarında para hediye edilmiştir. Hafız Mustafa Karabulut, Köln bölgesine bağlı olarak 2021 yılında açılan hafızlık kursunda, 2023 yılı itibarıyla hafızlığını tamamlayan ilk kişidir.³⁹

IGMG'nin hafızlık eğitimine verdiği önem, kurumun bu alandaki çalışmalarını giderek daha sistemli ve yaygın bir hâle getirmiştir. IGMG bünyesinde kurumsal olarak 2014 yılında başlatılan hafızlık eğitimi, hâlihazırda yirmi altı bölgede toplam yüz üç farklı kurumda devam etmektedir. Bu kurumlarda hâlihazırda toplam 2.299 öğrenci hafızlık eğitimine devam etmektedir. Bunlardan 1.174'ü ön hazırlık, 418'i hazırlık ve 707'si ise aktif hafızlık aşamasındadır. Bugüne kadar 300'ün üzerinde öğrenci hafızlık eğitimi tamamlayarak hafızlık diplomasını almaya hak kazanmıştır.⁴⁰

2.5. IGMG ve Avrupa Hafızlık Yarışması

İslam Toplumu Millî Görüş, ilk Avrupa Hafızlık Yarışması'nı 1985 yılında, Kur'an-ı Kerim Tilaveti Yarışması ile eş zamanlı olarak başlatmıştır.⁴¹ 1985 ve 1986 yıllarında düzenlenen Avrupa Hafızlık Yarışması'nda, günümüzde avukat olarak görev yapan Hafız Serkan Sürat birinciliği elde etmiştir. 1987 yılında gerçekleştirilen Avrupa Hafızlık Yarışması'nda, günümüzde Almanya'nın

³⁷ Kahraman, *Avrupa'da Hafızlık Eğitimi*, 129.

³⁸ *Camia Haber*, "Hafız Muhammed Talha Kurt Kur'an'ı Bir Oturuşta Baştan Sona Okudu" (Erişim 28 Temmuz 2025); *Hürriyet*, "Almanya'da yaşayan 12 yaşındaki Muhammed Talha, Kur'an-ı Kerim'in tamamını tek seferde okudu" (Erişim 28 Temmuz 2025); *Yeni Akit*, "Almanya'daki Müslümanların göğsünü kabarttı! 12 yaşındaki Talha Kurt Tek oturuşta bakın ne yaptı?" (Erişim 28 Temmuz 2025); *Platform Dergisi*, "Almanya'da 12 Yaşındaki Muhammed Kur'an'ı Bir Oturuşta Baştan Sona Okuyacak" (Erişim 28 Temmuz 2025); *Dini Haberler*, "Hafız Muhammed Talha Kurt Kur'an'ı Bir Oturuşta Baştan Sona Okudu" (Erişim 28 Temmuz 2025); *Camia Haber*, "Küçük Hafız Aldığı Hediye Yetim ve Öksüzlere Bağışladı" (Erişim 28 Temmuz 2025); *Yeni Akit*, "Almanya'da 12 yaşındaki Muhammed Kur'an-ı Kerim'i bir oturuşta baştan sona okuyacak" (Erişim 28 Temmuz 2025).

³⁹ *Camia Haber*, "17 Yaşındaki Köln'li Mustafa 14 Ayda Hafız Oldu" (Erişim 28 Temmuz 2025); *Yeni Şafak*, "Genç hafız Mustafa Karabulut iki günde Kur'an-ı Kerim'i ezberden hatmetti: Allah tüm genç kardeşlerimize nasip etsin" (Erişim 28 Temmuz 2025); *Camia Haber*, "Almanya'da Genç Hafız Kuran'ı İki Günde Ezberden Hatmetti" (Erişim 28 Temmuz 2025).

⁴⁰ *Camia Haber*, "3. Avrupa Hafızlık Yarışması Sonuçlandı" (Erişim 27 Temmuz 2025).

⁴¹ IGMG Kur'an-ı Kerim Sitesi, "IGMG Kur'an-ı Kerim Tilavet Yarışmaları" (Erişim 4 Eylül).

Hannover şehrinde ikamet eden mühendis Hafız Şerafettin Gedikli birinciliği elde etmiştir. 1988 yılında düzenlenen Hafızlık Yarışması'nda birinciliği hak eden Hafız Eyüp Uçar ile kardeşi Hafız Yusuf Uçar; hafızlık eğitimlerine Türkiye'de başlamış, kalan kısmını ise Almanya'nın Hannover şehrinde Ali Kerimoğlu'nun yanında tamamlamışlardır. 1985-1988 yılları arasında Avrupa Kur'an Tilaveti Yarışması'na hafızlık kategorisi eklenmiş; ancak yeterli sayıda yarışmacı bulunamaması nedeniyle Hafızlık Yarışması bir süreliğine kesintiye uğramıştır.⁴²

Hafızlık eğitimi büyük bir ivme kazanmışken, otuz beş yıllık bir aradan sonra; 2023 yılında, bu kez Kur'an Tilaveti Yarışması'ndan bağımsız olarak ilk defa Avrupa Hafızlık Yarışması, Köln'deki IGMG Genel Merkez binasında düzenlenmiştir. Jüride Haseki Dinî Yüksek İhtisas Merkezi eğitim görevlisi Şeyhü'l-Kurra Talip Akbal, Süleymaniye Camii emekli imam hatibi Şeyhü'l-Kurra Mehmet Sevinç, Haseki Eğitim Merkezi emekli kıraat hocası Şeyhü'l-Kurra Ramazan Pakdil ile IGMG Hafızlık Eğitimi ve Kurumları Sorumlusu Kurra Hafız Gürsel Turhan yer almıştır. Yarışma, Talip Akbal'ın jüri başkanlığında; on cüz, yirmi cüz ve Kur'an-ı Kerim'in tamamından ezber okumaya dayalı olmak üzere üç farklı kategoride gerçekleştirilmiştir. Yarışmada, otuz yaşın altında olup hafızlığını IGMG kurumlarında tamamlayan ya da IGMG bünyesinde başlayıp başka bir ülkede ikmal eden hafızlar yer almıştır. Yarışmada 1-10 cüz kategorisinde, birinciliği, Abdullah Enes Demirel (Ruhr A Bölgesi); ikinciliği ise, Bilal Alağaç (Güney Bavyera Bölgesi) elde etmiştir. 1-20 cüz kategorisinde; birinciliği, Ahmet Pehlivan (Kuzey Ruhr bölgesi) alırken, Furkan Yılmaz (Hannover Bölgesi) ikinci, Furkan Toprak (Düsseldorf Bölgesi) ise üçüncü olmuştur. Kur'an'ın tamamını ezbere okuma kategorisinde; İbrahim Kuzucuk (Güney Bavyera Bölgesi) birinci, Muhammed Emin Acar (Kuzey Ruhr Bölgesi) ikinci, Mustafa Akol (Viyana Bölgesi) ise üçüncü olmuştur.⁴³

27 Nisan 2024 tarihinde, Köln'deki IGMG Genel Merkez binasında 2. Avrupa Hafızlık Yarışması düzenlenmiştir. 2. Avrupa Hafızlık Yarışması'nda jüri başkanı olarak dönemin Diyanet İşleri Başkanlığı Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulu Başkanı Dr. Hâfız Osman Şahin; jüri üyeleri olarak ise, İstanbul Sultanahmet Camii Başımam Hatibi Şeyhü'l-Kurra Hasan Kara, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kıraat Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Hidayet Ayan ve IGMG Hafızlık Eğitimi ve Kurumları Sorumlusu Gürsel Turhan yer almıştır. İlk yarışmada olduğu gibi, bu yarışmada da üç farklı kategoride yarışılmıştır. 10 cüz kategorisinde birinciliği Avusturya'nın Linz Bölgesi'nden Hamza Enes Yılmaz, ikinciliği Ruhr A Bölgesi'nden Hakan Kırık ve üçüncülüğü ise Hessen Bölgesi'nden Mahmut Sami Polat elde etmiştir. 20 cüz kategorisinde birinciliği Hamburg Bölgesi'nden Mohammed Yahya Badnjki, ikinciliği Düsseldorf Bölgesi'nden Muhammed Talha Kurt ve üçüncülüğü ise Kuzey Ruhr Bölgesi'nden Ali Derviş Şahin elde etmiştir. Kur'an-ı Kerim'in tamamını ezbere okumaya dayalı kategoride; birinciliği, Kuzey Ruhr Bölgesi'nden Muhammed Emin Acar; ikinciliği, Bremen Bölgesi'nden Mert Mandacı ve üçüncülüğü ise, Württemberg Bölgesi'nden Enes Çeçen elde etmiştir. Yarışmanın sonunda, 2023 yılında hafızlık eğitimi tamamlayarak yapılan sınavda başarılı olan on yedi hafıza hafızlık diplomaları takdim edilmiştir.⁴⁴

3 Mayıs 2025 tarihinde, Duisburg şehrinde yaklaşık 900 kişi kapasiteli Rheinhausen-Halle'de 3.

⁴² Kahraman, *Avrupa'da Hafızlık Eğitimi*, 47.

⁴³ *Platform Dergisi*, "IGMG' den Bir İlk: Avrupa'nın Hafızları Yarıştı" (Erişim 27 Temmuz 2025).; *Camia Haber*, "IGMG'den Bir İlk: Avrupa'nın Hafızları Yarıştı" (Erişim 27 Temmuz 2025).

⁴⁴ *Camia Haber*, "2. Avrupa Hafızlık Yarışması Birincileri Belli Oldu" (Erişim 27 Temmuz 2025).; *Camia Haber*, "Avrupa 2. Hafızlık Yarışması 27 Nisan'da Köln'de Yapılıyor" (Erişim 27 Temmuz 2025).

Avrupa Hafızlık Yarışması düzenlenmiştir. Jüri heyetinde, Marmara Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mehmet Emin Maşalı ile aynı üniversiteden Dr. Öğr. Üyesi Hidayet Ayan, Diyanet İşleri Başkanlığı Mushafı İnceleme ve Kıraat Kurulu Üyesi Ali Özgelen ve IGMG Hafızlık Eğitimi ve Kurumları Sorumlusu Gürsel Turhan yer almıştır. Yarışmaya dokuz farklı bölgeden yarışmacılar katılmıştır. Önceki yarışmada olduğu gibi, bu yarışmada da üç ayrı kategoride yapılan değerlendirmelerde birincilikleri Hannover Bölgesi’nden Yasin Zeynel Akdeniz, Düsseldorf Bölgesi’nden Muhammed Talha Kurt ve Kuzey Hollanda Bölgesi’nden Emirhan Yaşar kazanmıştır.

Sonuç

1961 yılında Türkiye ile Almanya arasında imzalanan İşgücü Anlaşması ile Almanya’ya Türk göçü başlamıştır. 1973 yılında Avrupa’da yürürlüğe giren aile birleşimi yasası sonrasında ise Türkler, ailelerini Almanya’ya getirmeye başlamışlardır. Azınlık olarak yaşayan Müslümanların, gurbette millî ve manevî değerlerini muhafaza etme ihtiyacı bu dönemde belirgin hâle gelmiştir. Bu ihtiyacı karşılamak amacıyla İslam Toplumu Millî Görüş (IGMG), 1967 yılında ilk kez teşkilatlanmıştır. Camiler etrafında şekillenen bu yapının öncelikli hedefi, genel dinî değerlerin korunması olmuştur. Zamanla din eğitimi alanında önemli mesafeler kat edilince, daha yüksek düzeyde ihtisas gerektiren hafızlık çalışmaları da başlatılmıştır. 1977 yılında Neumünster Fatih Camii’ne Türkiye’den Vezirköprülü Kurra Hafız Halit Tanrıver’in imam olarak gelişi, Avrupa’daki ilk hafızların yetişmesine öncülük etmiştir. 2014 yılında ise hafızlık çalışmalarının daha planlı ve profesyonel bir yapıya kavuşturulması amacıyla IGMG İrşat Başkanlığı bünyesinde Hafızlık Takip Komisyonu kurulmuş ve kurumsal bir hafızlık konsepti hazırlanmıştır. Aynı yıl, IGMG İrşat Başkanlığı’nın başvurusu üzerine ilk kez Köln’de, T.C. Diyanet İşleri Başkanlığı ile Berlin Din Hizmetleri Müşavirliği’nin organizasyonunda Hafızlık Tespit Sınavı düzenlenmiştir. Bu tarihe kadar hafız adayları yalnızca Türkiye’de sınava girebilirken, IGMG’nin girişimleri sayesinde artık her yıl Almanya’da Hafızlık Tespit Sınavı yapılabilmektedir. Konsept gereği, hafızlık eğitiminin yürütüldüğü her şubenin kendi Hafızlık Komisyonu’nu oluşturması öngörülmektedir. Bu komisyon aracılığıyla, organizasyonel ve idari işlerin planlı bir biçimde yürütülmesi sağlanmakta; böylece öğrenci ve öğretmenlerin eğitim sürecine daha fazla odaklanabilmeleri mümkün hâle gelmektedir. Hafız adaylarının okul derslerinin aksamaması için, kurslarda üniversite öğrencileri tarafından hem hafızlık eğitimi hem de okul derslerine yönelik akademik destek sağlanmaktadır. Bu uygulama sayesinde öğrenciler, resmî eğitimlerinden geri kalmadan başarılı bir şekilde ilerleme kaydetmektedir. Hafızlık konseptine göre bir diğer önemli unsur ise, velilerin bu sürece etkin biçimde dâhil edilmesidir. Velilere, ev ortamında çocuklarının eğitimine katkı sunan birer “öğretmen yardımcısı” oldukları bilinci kazandırılmakta ve sürece aktif katılımları teşvik edilmektedir. IGMG kurumlarında hafızlık eğitimi tamamlayan bazı öğrencilerin, bir veya iki gün içerisinde Kur’an-ı Kerim’i ezbere okuyarak cemaat huzurunda hatmettikleri bilinmektedir. Bu durum, düzenli bir eğitim planı ve güçlü bir motivasyonla, resmî okul eğitimiyle eş zamanlı olarak nitelikli bir hafızlık sürecinin mümkün olabileceğini göstermektedir.

İslam Toplumu Millî Görüş (IGMG) bünyesinde kurumsal olarak 2014 yılında başlatılan hafızlık eğitimi, hâlihazırda yirmi altı bölgede ve yüz üç farklı kurumda sürdürülmektedir. Bu kurumlarda, toplam 2299 öğrenci, hafızlık eğitimine devam etmektedir. Bunlardan 1.174’ü ön hazırlık, 418’i hazırlık aşamasında ve 707 öğrenci aktif olarak hafızlık yapmaktadır. Bugüne kadar üç yüzün üzerinde hafızlık öğrencisi, hafızlık eğitimlerini bitirip hafızlık diplomasını almıştır.

IGMG'nin öncülük ettiği bir diğer önemli faaliyet alanı ise, Avrupa Hafızlık ve Kur'an Tilaveti Yarışmalarıdır. Her iki yarışma ilk kez 1985 yılında birlikte organize edilmiş ve dört yıl boyunca düzenli olarak sürdürülmüştür. Ancak, Hafızlık Yarışması'na katılımın az olması sebebiyle bu organizasyona 2023 yılına kadar ara verilmiştir. 2023 yılında ise yarışma, artık müstakil bir etkinlik olarak IGMG Genel Merkez binasında yeniden düzenlenmiş; 2025 yılında ise ilk defa yaklaşık 900 kişilik bir salona taşınarak daha geniş bir katılımı gerçekleştirilmiştir. Bu yarışmalar, bugüne kadar yürütülen hafızlık eğitiminin somut sonuçlarını ve verdiği meyveleri ortaya koymaktadır. İlk dönem yarışmalarda derece elde eden hafızlar, bugün kendi öğrencilerinin aynı yarışmalarda başarı gösterdiklerine tanıklık etmektedirler. Bir diğer dikkat çekici husus ise, geçmiş dönem yarışmalarda dereceye giren hafızların bugün avukat, mühendis veya tasavvuf musikisi sanatçısı gibi farklı meslek alanlarında yer almalarıdır. Bu durum, her hafızın mutlaka bir imam ya da ilahiyatçı olması gerekmediğini açık biçimde göstermektedir.

Sonuç olarak, tıpkı ülkemizde olduğu gibi Almanya'daki Müslümanların -özellikle de ülkemiz kökenli Müslümanların- zor şartlara rağmen hafızlık geleneğini yaşatmaya büyük bir gayret gösterdikleri müşahade edilmiştir. Bu süreçte, yer yer son derece başarılı neticelerin elde edildiği ve hafızlık eğitiminin Avrupa'da da köklü bir kimlik unsuru hâline geldiği tespit edilmiştir. Almanya'da hafızlık eğitimi yalnızca İslam Toplumu Millî Görüş (IGMG) tarafından verilmemekle birlikte, IGMG'nin bu alandaki sistemli ve bütüncül çalışmaları, güncel veriler ışığında ele alınarak ortaya konmuştur. Bu çalışma, IGMG'nin Avrupa'daki dinî eğitim kurumları arasında öncü ve model teşkil eden bir konum üstlendiğini göstermektedir. Elde edilen verilerin gerek Avrupa'daki diğer İslami yapılanmalar gerekse Türkiye'deki din eğitimi kurumları için ilham verici ve yol gösterici bir çerçeve oluşturması hedeflenmiştir. Avrupa'da hafızlık eğitimi veren diğer kurumların yerinde incelenmesi ve bu kurumların IGMG ile karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi, gelecekte gerçekleştirilecek araştırmalar açısından önemli bir katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

- Anadolu Ajansı*. “Almanya’da “3. Avrupa Hafızlık Yarışması” düzenlendi”. Erişim 27 Temmuz 2025. www.aa.com.tr/tr/dunya/almanyada-3-avrupa-hafizlik-yarismasi-duzenlendi/3556362
- Abdülhakî, Muhammed Fuad. *el-Mu’cemü’l-müfrehes*, Kahire: Dâru’l-Hadîs, 2001.
- Acar, Erhan. “1960-1965 Döneminde Türkiye’den Almanya’ya İşçi Göçleri”. *Troy Academy International Journal of Social Sciences* 8/1 (2023), 42-46. <https://doi.org/10.31454/troyacademy.1215332>
- Aksiyon*. “Almanya’da 3. Avrupa Hafızlık Yarışması Gerçekleşti”. Erişim 27 Temmuz 2025. www.aksiyon.com.tr/almanya-da-3-avrupa-hafizlik-yarismasi-gerceklesti-138704
- Bozkurt, Nebi. “Hafız”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* 15/74-78. İstanbul: TDV Yayınları, 1997.
- Camia Haber*. “Hafız Muhammed Talha Kurt Kur’an’ı Bir Oturuşta Baştan Sona Okudu”. Erişim 28 Temmuz 2025. www.camiahaber.com/2021/04/11/hafiz-muhammed-talha-kurt-kurani-bir-oturusta-bastan-sona-okudu/
- Camia Haber*. “Küçük Hafız Aldığı Hediye Yetim ve Öksüzlere Bağışladı”. Erişim 28 Temmuz 2025. www.camiahaber.com/2021/05/19/kucuk-hafiz-aldigi-hediyeyi-yetim-ve-oksuzlere-bagisladi/
- Camia Haber*. “17 Yaşındaki Köln’lü Mustafa 14 Ayda Hafız Oldu”. Erişim 28 Temmuz 2025. www.camiahaber.com/2023/02/03/17-yasindaki-kolnlu-mustafa-14-ayda-hafiz-oldu/
- Camia Haber*. “Almanya’da Genç Hafız Kuran’ı İki Günde Ezberden Hatmetti”. Erişim 28 Temmuz 2025. www.camiahaber.com/2025/02/17/almanyada-genc-hafiz-kurani-iki-gunde-ezberden-hatmetti/
- Camia Haber*. “3. Avrupa Hafızlık Yarışması Sonuçlandı”. Erişim 27 Temmuz 2025. www.camiahaber.com/2025/05/03/3-avrupa-hafizlik-yarismasi-sonuclandi/
- Camia Haber*. “IGMG’den Bir İlk: Avrupa’nın Hafızları Yarıştı”. Erişim 27 Temmuz 2025. www.camiahaber.com/2023/01/07/igmgden-bir-ilk-avrupanin-hafizlari-yaristi/
- Camia Haber*. “2. Avrupa Hafızlık Yarışması Birincileri Belli Oldu”. Erişim 27 Temmuz 2025. www.camiahaber.com/2024/04/27/2-avrupa-hafizlik-yarismasi-birincileri-belli-oldu/
- Camia Haber*. “Avrupa 2. Hafızlık Yarışması 27 Nisan’da Köln’de Yapılıyor”. Erişim 27 Temmuz 2025. www.camiahaber.com/2024/04/24/avrupa-2-hafizlik-yarismasi-27-nisanda-kolnde-yapiliyor/
- Camia Haber*. “3. Avrupa Hafızlık Yarışması Sonuçlandı”. Erişim 27 Temmuz 2025. www.camiahaber.com/2025/05/03/3-avrupa-hafizlik-yarismasi-sonuclandi/
- Camia Haber*. “3. Avrupa Hafızlık Yarışması 3 Mayıs’ta Duisburg’da Yapılacak”. Erişim 27 Temmuz 2025. www.camiahaber.com/2025/04/30/3-avrupa-hafizlik-yarismasi-3-mayista-yapilacak/
- Dârîmî, Ebû Muhammed Abdullah b. Abdurrahmân. *Sünen*. Beyrut: Dâru’l-Kitâbi’l-Arabî, 1407H.
- DIK, Deutsche Islam Konferenz. “Daten und Fakten über den Islam in Deutschland”. Erişim 19 Ekim 2025. www.deutsche-islam-konferenz.de/DE/DatenFakten/daten-fakten_node.html
- DIK, Deutsche Islam Konferenz. “Wer predigt den Islam in Deutschland?”. Erişim 19 Ekim 2025. www.deutsche-islam-konferenz.de/SharedDocs/Standardartikel/DE/Infothek/Archiv/zahlen-daten-fakten-inhalt.html?nn=598216
- Dini Haberler*. “Hafız Muhammed Talha Kurt Kur’an’ı Bir Oturuşta Baştan Sona Okudu”. Erişim 28 Temmuz 2025. www.dinihaberler.com.tr/haber/hafiz-muhammed-talha-kurt-kurani-bir-oturusta-bastan-sona-okudu-60237
- Bağdâdî, Ebû Bekir el-Hatib Ahmed b. Ali b. Sâbit el-. *el-Kifâye fî ilmi’r-rivâye*. Medine: el-Mektebetü’l-İlmiyye, ts.
- Cevherî, Ebû Nasr İsmail b. Hammad el-. *es-Sihâh*, thk. Şihabüddin Ebû Amr. Beyrut: Dâru’l-Fıkr, 1998.

- Sicistânî, Ebû Dâvûd Süleyman b. Eş'as es-. *es-Sünen*, thk. Muhammed Avvame. Cidde: Dâru'l-Kable li'sSekâfeti İslâmiyye, 1998.
- Gelen Haberler*. "Almanya'da 3. Avrupa Hafızlık Yarışması heyecanı". Erişim 27 Temmuz 2025. www.gelenhaberler.com/almanya-da-3-avrupa-hafizlik-yarismasi-heyecani
- Haber 1*. "Almanya'da "3. Avrupa Hafızlık Yarışması" düzenlendi". Erişim 27 Temmuz 2025. www.haber1.com/guncel/almanyada-3-avrupa-hafizlik-yarismasi-duzenlendi/
- Haber 7*. "Duisburg'da yapılan 3. Avrupa Hafızlık Yarışması'nın kazananları belli oldu". Erişim 27 Temmuz 2025. www.haber7.com/kultur/haber/3528183-duisburgda-yapilan-3-avrupa-hafizlik-yarismasinin-kazananlari-belli-oldu
- Haber Aktüel*. "Duisburg'da Hafızlık Yarışması Yapıldı". Erişim 27 Temmuz 2025. www.haberaktuel.com/duisburg-da-hafizlik-yarismasi-yapildi-3083678
- Hürriyet*. "Almanya'da yaşayan 12 yaşındaki Muhammed Talha, Kur'an-ı Kerim'in tamamını tek seferde okudu". Erişim 28 Temmuz 2025. www.hurriyet.com.tr/dunya/almanyada-yasayan-12-yasindaki-muhammed-talha-kuran-i-kerimin-tamamini-tek-seferde-okudu-41785814
- Hürriyet*. "Almanya'da "3. Avrupa Hafızlık Yarışması" düzenlendi". Erişim 27 Temmuz 2025. www.hurriyet.com.tr/avrupa/almanyada-3-avrupa-hafizlik-yarismasi-duzenlendi-42788190
- İbn Abdilber, Ebû Ömer Yusuf b. Abdullah el-Kurtubî. *el-İstizkâr*. Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1421.
- İbn Hacer, Ebu'l-Fadl Ahmed b. Ali el-Askalânî. *Fethu'l-bârî şerhu Sahîhi'l-Buhârî*. Beyrut: Dâru'l-Marife, 1426.
- İbn Kudâme, Ebû Muhammed Abdullah b. Ahmed el-Makdisî. *el-Muğnî fî fıkhi'limâm Ahmed b. Hanbel eş-şeybânî*. Beyrut: Dâru'l-Fikr, 1405.
- İnternet Haber*. "Almanya'da "3. Avrupa Hafızlık Yarışması" düzenlendi". Erişim 27 Temmuz 2025. www.internethaber.com/almanyada-3-avrupa-hafizlik-yarismasi-duzenlendi-2397680h-yorumlari.htm
- IGMG Kur'an-ı Kerim Sitesi*, "IGMG Kur'an-ı Kerim Tilavet Yarışmaları". Erişim 4 Eylül. www.igmg-kuran.com/hakkimizda
- IGMG, İslam Toplumu Millî Görüş*. "Hakkımızda". Erişim 29 Temmuz 2025. www.igmg.org/tr/hakkimizda/2
- IGMG, İslam Toplumu Millî Görüş*. "3. Avrupa Hafızlık Yarışması Sonuçlandı". Erişim 27 Temmuz 2025. www.igmg.org/tr/3-avrupa-hafizlik-yarismasi-sonuclandi/#:~:text=Avrupa%20Hafızlık%20Yarışması%20sonuçlandı,Hollanda%20Bölgesinden%20Emirhan%20Yaşar%20kazandı.&text=Yarışma%203%20kategoride%20yapıldı
- IGMG-İslam Toplumu Millî Görüş. Tanıtım Kataloğu*. Köln: IGMG, 5. Basım 2025.
- Kadı İyâz, b. Mûsâ Ebû'l-Fazl el-Yeşübî. *el-İlmâ' ilâ ma'rifeti uşûli'r-rivâye ve takyîdi's-semâ'*. thk. Aḥmad Şaḫr. Kahire-Tunus: Dâru't-Turâs-el-Mektebetü'l-'Atîka, 1379/1970.
- Kahraman, Çoşkun. *Avrupa'da Hafızlık Eğitimi ve Kur'an Tilaveti Yarışmaları (IGMG Örneği)*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2017.
- Karaçam, İsmail. *Kur'ân-ı Kerîm'in Faziletleri ve Okunma Kâideleri*. İstanbul: İFAV, 2009.
- Kâsânî, Ebû Bekir Alaaddin b. Mesud b. Ahmed el-Hanefi. *Bedâiu's-sanâi'*. Beyrut, Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1418.
- Kurt, Yaşar. "Kur'ân'ın Korunmasında Hâfızlık Müessesesi". *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 11/22, (Şubat 2012), 230. <https://doi.org/10.14395/jdiv39>
- Lemmen, Thomas. *Islamische Vereine und Verbände in Deutschland*. Berlin: Friedrich-Ebert-Stiftung, 2002.
- Merginânî, Ebu'l-Hasan Burhaneddin Ali b. Ebû Bekir. *el-Hidâye*. Beyrut: Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, ts.
- Nevevî, Ebû Zekeriyya Yahya b. Şeref ed-Dımeşkî. *el-Mecmu'*. Beyrut: Dâru'l-Fikr, ts.

- Nevevî, Ebû Zekerîyya Yahya b. Şeref ed-Dımeşkî. *et-Tibyân fî âdâbi hameleti'l-Kur'an*. Beyrut: Dârü'l-Fıkr, ts.
- Platform Dergisi*. "IGMG'den Bir İlk: Avrupa'nın Hafızları Yarıştı". Erişim 27 Temmuz 2025. www.platformdergisi.com/index.php/yazi/haberler/35411/igmgden-bir-ilk-avrupanin-hafizlari-yaristi
- Platform Dergisi*. "Almanya'da 12 Yaşındaki Muhammed Kur'an'ı Bir Oturuşta Baştan Sona Okuyacak". Erişim 28 Temmuz 2025. www.platformdergisi.com/yazi/haberler/31773/almanyada-12-yasindaki-muhammed-kuri-bir-oturusta-bastan-sona-okuyacak
- Râmehurmûzî, Hasan b. Abdurrahman. *el-Muhaddisü'l-fâsıl beyne'r-râvî ve'l-vâî*. Beyrut: Dârü'l-Fıkr, 1404.
- Risale Haber*. "Almanya'da '3. Avrupa Hafızlık Yarışması' düzenlendi". Erişim 27 Temmuz 2025. www.risalehaber.com/almanyada-3-avrupa-hafizlik-yarismasi-duzenlendi-445799h.htm
- Şafîî, Ebû Abdullah Muhammed b. İdrîs. *el-Üm*. Beyrut: Dârü İhyâi't-Türâsi'l-Arabi, 1422/2001.
- Sahnûn, Ebû Abdullah Muhammed b. Abdüsselam. *el-Müdevvenetü'l-kübrâ*. Beyrut: Dâr-u Sâdır, ts.
- San'ânî, Muhammed b. İsmail el-Emir. *Tevdîhu'l-efkâr*. Medine: el-Mektebetü's-Selefiyye, ts.
- Sehâvî, Şemsüddin Muhammed b. Abdurrahman. *Fethu'l-muğîs şerhu Elfiyeti'l-hadîs*. Beyrut: Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1403.
- Serahsî, Ebû Bekir Şemsü'l-eimme Muhammed b. Ahmed. *el-Mebsût*. Kahire, Matbaatü's-Saade, 1331.
- Son Dakika*. "Duisburg'da 3. Avrupa Hafızlık Yarışması Düzenlendi". Erişim 27 Temmuz 2025. www.sondakika.com/guncel/haber-duisburg-da-3-avrupa-hafizlik-yarismasi-duzenlendi-18586000/
- Suyutî, Celaledin Abdurrahman. *el-İtikan fî Ulûmi'l-kur'an*. Dimaşk: Dar'ul-Mustafa, 2008.
- Suyutî, Celaledin Abdurrahman. *Tedrîbu'r-râvî fî şerhi Takrîbi'n-nevevî*. Beyrut: Dârü'l-Kitâbi'l-Arabî, 1419/1998.
- Taberânî, Ebû'l-Kâsım Süleymân b. Ahmed. *Mu'cemu'l-kebîr*. Musul: Mektebetü'l-Ulûm ve'l-Hikem, 1983.
- Uzun, Necmi. *Türkiye'de İslamcı Hareket Gelişimi, İlişkileri, Ayrılıkları ve Dönüşümü*. Ankara: Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2011.
- Yeni Akit*. "Almanya'daki Müslümanların göğsünü kabarttı! 12 yaşındaki Talha Kurt Tek oturuşta bakın ne yaptı?". Erişim 28 Temmuz 2025. www.yeniakit.com.tr/haber/almanyadaki-muslumanlari-gogsunu-kabartti-12-yasindaki-talha-kurt-tek-oturusta-bakin-ne-yapti-1529087.html
- Yeni Akit*. "Almanya'da 12 yaşındaki Muhammed Kur'an-ı Kerim'i bir oturuşta baştan sona okuyacak". Erişim 28 Temmuz 2025. www.yeniakit.com.tr/haber/almanyada-12-yasindaki-muhammed-kuran-i-kerimi-bir-oturusta-bastan-sona-okuyacak-1528213.html
- Yeni Şafak*. "Genç hafız Mustafa Karabulut iki günde Kur'an-ı Kerim'i ezberden hatmetti: Allah tüm genç kardeşlerimize nasip etsin". Erişim 28 Temmuz 2025. <https://www.yenisafak.com/video-galeri/hayat/genc-hafiz-mustafa-karabulut-iki-gunde-kuran-i-kerimi-ezberden-hatmetti-allah-tum-genc-kardeslerimize-nasip-etsin-4677547>
- Yeni Şafak*. "Avrupa'nın hafızlık şampiyonları: Kur'an bülbülleri gurbetçileri buluşturdu". Erişim 27 Temmuz 2025. www.yenisafak.com/gundem/avrupanin-hafizlik-sampiyonlari-kuran-bulbulleri-gurbetcleri-bulusturdu-4702750
- Yılmaz, Eren Alper. "1960'lardan Günümüze Almanya'daki Türk Göçmenlerin Durumu ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti tarafından desteklenen Türk Diasporası". *Giresun Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* 9/2 (2023), 162-167. <https://doi.org/10.46849/guiibd.1402688>

Kırıkkale Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi

kalemname

10. Yıl

Kırıkkale University The Journal of Faculty of Islamic Sciences